

Vesna Popović, dipl. iur.,
mlađi asistent Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru

Zvonko Miljko: *Ustavno uređenje BiH* Zagreb, 2006. str. 458.

U izdanju Hrvatske sveučilišne naklade iz Zagreba izišla je knjiga autora dr. sc. *Zvonka Miljke*, profesora Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru i suca Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u njegovom prvom sazivu, pod nazivom *Ustavno uređenje Bosne i Hercegovine*. Autor analizira pozitivno ustavno pravo Bosne i Hercegovine, nastalo nakon potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma 1995 godine, kada je Bosna i Hercegovina, kao samostalna država, dobila svoj prvi *Ustav*. Ustav Bosne i Hercegovine, koji nije prošao parlamentarnu proceduru u predstavničkom tijelu Bosne i Hercegovine, kako sam autor naglašava, je "ultrakompliciran i teoretski nekonzistentno uređen, kao jedan od najsloženijih u svijetu i kojem je teško naći pandan u povijesti suvremene svjetske ustavnosti". Činjenica da postojeći Ustav Bosnu i Hercegovinu određuje kao demokratsku državu koja funkcionira prema načelu vladavine prava te slobodnih i demokratskih izbora nije znak da je ta država, po svojoj strukturi i funkciji, uređena u skladu s tom definicijom. Naprotiv, kada se pogleda cijeli sklop institucija i procedura, koje zajedno s ljudskim pravima čine osnovne elemente svakog ustavnog uređenja, onda je vidljivo da Bosna i Hercegovina pokazuje velika odstupanja od svoje ustavno proklamirane definicije države.

Knjigu *Ustavno uređenje Bosne i Hercegovine* čine 392 stranice, s prilogima ukupno 450 stranica i podijeljena je u trinaest dijelova. Na kraju knjige popis je literature koji broji 224 bibliografske jedinice. Autor započinje svoj rad *Predgovorom*, u kojem izlaže namjeru koja ga je vodila pri njegovoj izradi, kao i kratak sadržaj rada. Uz navođenje svih onih kojima bi ova knjiga mogla poslužiti kao (ne)obvezna literatura u njihovom radu, autor je nastojao pružiti "znanstveno utemeljen pregled načela i institucija bosanskohercegovačkog ustavnog prava, polazeći od osnovnih teoretskih postavki vezanih uz postojeća normativna rješenja i njihove primjene u praksi".

Poglavlje I. odnosi se na *Ustavnu povijest Bosne i Hercegovine* (str. 11. – 28.); **II.** *Disolucija Jugoslavije i državna samostalnost Bosne i Hercegovine* (str. 29.-52.); **III.** *Izvori ustavnog prava u Bosni i Hercegovini* (str. 53. – 64.); **IV.** *Struktura i temeljna obilježja sadržaja Ustava Bosne i Hercegovine* (str. 65. – 74.); **V.** *Temeljne odredbe Ustava Bosne i Hercegovine* (str. 75. – 92.); **VI.** *Ljudska prava i temeljne slobode* (str. 93. – 184.); **VII.** *Bosanskohercegovački federalizam* (str. 185. – 222.); **VIII.** *Organizacija državne vlasti u Bosni i Hercegovini* (str. 223. – 318.); **IX.** *Ustavno sudstvo u Bosni i Hercegovini* (str. 319. – 336.); **X.** *Izborni sustav u Bosni i Hercegovini* (str. 227. – 360.); **XI.** *Centralna banka Bosne i Hercegovine* (str. 364. – 365); **XII.** *Lokalna samouprava* (str. 365. – 386.); **XIII.** *Visoki predstavnik* (str. 387. – 392.).

Knjiga je obogaćena i prilogima: *Ustav Bosne i Hercegovine* (str. 393. – 408.); *Europska konvencija o zaštiti prava čovjeka i temeljnih sloboda* (str. 409. – 432.); *Europska*

povelja o lokalnoj samoupravi (str. 433. – 439.); *Aneks 7 – Sporazum o izbjeglim i rase-
ljenim osobama* (str. 440. – 446.); *Aneks 10 – Civilna implementacija Mirovnog spora-
zuma* (str. 447. – 450.).

Kako bi se bolje shvatilo postojeće ustavno uređenje, autor nas s pravom podsjeća na vrlo važnu ustavnu povijest Bosne i Hercegovine kao i na tri neuspjela međunarodna mirovna plana (Cutillero, Vence-Owenov i Owen-Stoltenbergov), kojima se nastojao uspostaviti mir u Bosni i Hercegovini, te na Washingtonski (1994.) i Daytonski (1995.) sporazum.

Središnja i najveća cjelinu u ovoj knjizi posvećena je analizi ljudskih prava i temeljnih sloboda, te posebice ulozi sudstva u funkciji njihove zaštite. Ustav Bosne i Hercegovine, kao i Aneks 4. Daytonskog mirovnog sporazuma, pružio je realnu mogućnost da se u relativno kratkom roku izgradi moderna demokratska država koja će biti u stanju odgovoriti svim suvremenim gospodarskim i socijalnim zahtjevima uključujući i zaštitu ljudskih prava. Uz Preambulu Ustava Bosne i Hercegovine, u kojoj je vrlo uspješno izražen osnovni temelj jedne moderne europske države, najveće značenje ima odredba prema kojoj će se izravno u Bosni i Hercegovini primjenjivati Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i koja će imati prioritet nad svim ostalim zakonima (čl. II.(2)). Autor naglašava važnost primjena te odredbe proteklih deset godina, što znači kako usuglašavanje svih zakona i drugih propisa države i entiteta sa slovom i duhom Europske konvencije kao osnovnog dokumenta europskog pravnog poretka, tako i brisanje svih odredaba samog Ustava Bosne i Hercegovine koje su suprotne ljudskim pravima i slobodama koje u sebi sadrži Europska konvencija.

Posebno poglavlje posvećeno je organizaciji državne vlasti u Bosni i Hercegovini koja je po svojoj konstrukciji jedan mješoviti sustav, a po svom karakteru kvaziparlamentarni sustav. Autor sustavno razlaže pitanja koja su od posebne važnosti za Bosnu i Hercegovinu, posebice o zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj vlasti na sve tri razine, državnoj, entitetskoj i kantonalnoj, što obuhvaća ukupno trinaest ustava i isto toliko ustavnih poredaka. Složeno državno uređenje Bosne i Hercegovine nalazi svoj odraz i u ustavnom položaju sudske vlasti. Naime, u Ustavu Bosne i Hercegovine uopće ne postoji odredba o sudbenoj vlasti, odnosno institucijama federalnog - saveznog pravosuđa. Jedini sud o kojem Ustav govori je Ustavni sud Bosne i Hercegovine, ali je on svugdje odvojen od ostalih tijela državne vlasti. U ovom dijelu nam autor oslikava trenutno stanje u kojem se zahvaljujući i ovlastima Visokog predstavnika nalazi sudska vlast u Bosni i Hercegovini.

Jedna tematska cjelina knjige nosi naslov *Lokalna samouprava*. Komplicirana, trostupanjska ustavna struktura dovela je do iste takve strukture i sustava lokalne samouprave. Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži nijednu izričitu odredbu o lokalnoj samoupravi. Međutim, kako je Bosna i Hercegovina ratificirala Europsku povelju o lokalnoj samoupravi, obvezna je osnovna načela uređenja lokalne samouprave urediti "zakonodavstvom ili, gdje je to moguće. Ustavom" (čl. 2.). Autor smatra da su lokalne zajednice najpogodniji prostor u kojem ljudi mogu neposredno uređivati političke odnose prema osobnim potrebama i prema svojim mogućnostima koristiti demokratske putove i metode u ostvarivanju tih potreba.

Institucija Visokog predstavnika međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini ima posebno značenje i odgovornost za provedbu Daytonskog mirovnog sporazuma i sadašnje stanje u zemlji. Na kraju ovog dijela može se konstatirati da je aktivnost viso-

kog predstavnika u proteklom razdoblju bila uglavnom usmjerena na zakonsku i institucionalnu reformu, prijenos dijela ovlaštenja s entitetske na državnu razinu, rješavanje izbjegličke problematike, sankcioniranje neposlušnih ili nepodobnih kadrova i ispunjavanje formalnih uvjeta za približavanje Europskoj uniji, dok su ekonomsko-socijalna problematika, borba protiv kriminala i korupcije i neki drugi problemi neopravdano zapostavljani ili prepušteni domaćoj vladajućoj političkoj strukturi. Autor zaključuje *"ako se bilo tko izdigne iznad ustava, negirajući ustavnu vladavinu, otvara vrata neo-graničenoj vlasti"*.

Ovom dragocjenom i originalnom knjigom prof. Miljko uspio je objasniti složenu narav ustavnog uređenja Bosne i Hercegovine. Deset godina nakon Daytonu može se zaključiti da u Bosni i Hercegovini ne postoje izgrađene demokratske institucije i politička struktura koja bi bila sposobna odgovorno i samostalno ili uz manju međunarodnu pomoć upravljati ovom zemljom. Iako je napisana prvenstveno za potrebe studenata, sigurni smo da će se stranice ove knjige iščitavati te da će aktualnost ove teme zaokupljati pažnju znanstvenicima različitih profila ali i običnim čitateljima.